

NHỮNG LỜI KHEN NGỢI DÀNH CHO CUỐN SÁCH

“Có lẽ, trên hành trình tìm kiếm một cuộc sống giàu có hơn, thành công hơn và hạnh phúc trọn vẹn hơn, chúng ta đã được tiếp cận với vô số những trang sách, những bài giảng với nội dung chứa đầy những câu chữ bóng bẩy nhưng mang đậm tính hàn lâm và khó ứng dụng.

Thật may khi: *Giàu có hơn, Khôn ngoan hơn, Hạnh phúc hơn* ra đời, đây chính là tác phẩm được đúc kết từ khối óc của những nhà đầu tư vĩ đại bậc nhất mọi thời đại. Nội dung được đóng gói bằng những triết lý ngắn gọn dễ tiếp cận và áp dụng.

Nó sẽ trở thành cẩm nang gối đầu giường cho những ai muốn rút ngắn hành trình chinh phục khát vọng: giàu có, thành công và hạnh phúc trọn vẹn.”

- TS. Diệp Gia Hoàng, Founder, CEO Alpha Capital

“Nếu được hỏi đâu là những cuốn sách gối đầu giường, là kim chỉ nam cho việc đầu tư, đây sẽ là cuốn đầu tiên trong danh sách của tôi.”

- Lê Huy Cường, Thành viên nhóm Value Alliance

“Nếu chỉ đọc tiêu đề có thể bạn sẽ nhầm cuốn sách này với vô vàn các cuốn sách làm giàu nhanh chóng khác. Nhưng ngược lại, thông qua những điều tác giả đúc kết được từ những tỷ phú mà ông có cơ hội được quen biết, cuốn sách sẽ mang tới cho bạn những góc nhìn thú vị, từ việc sống khiêm tốn đến việc cố gắng khám phá cách trở thành một phiên bản tốt hơn của bản thân cả về suy nghĩ và cách hành động để rồi hướng tới việc đạt được một cuộc sống viên mãn hơn. Mình tin rằng, dù bạn đã, đang hay chưa đầu tư, đây là cuốn sách về tư duy đầu tư đáng để đọc.”

- Nguyễn Chí Cường, Thành viên nhóm Value Alliance

“Một cuốn sách về đầu tư mà tôi không thể nào không tặng cho những người bạn của mình.”

- Vũ Tuấn Minh, Thành viên nhóm Value Alliance

RICHER, WISER, HAPPIER: HOW THE WORLD'S GREATEST INVESTORS WIN IN MARKETS AND LIFE BY WILLIAM GREEN

Copyright © 2021 by William Green

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof in any form whatsoever.

GIÀU CÓ HƠN, KHÔN NGOAN HƠN, HẠNH PHÚC HƠN

Bản quyền © 2024, Công ty Cổ phần Sách Alpha

Alpha Books - Better Knowledge, Better Success

Thương hiệu sách Quản trị kinh doanh số 1 thị trường

Alpha Books không bán sách, chúng tôi bán những kinh nghiệm và kiến thức kinh doanh, quản trị hàng đầu thế giới.

Không phần nào trong xuất bản phẩm này được phép sao chép hay phát hành dưới bất kỳ hình thức hoặc phương tiện nào mà không có sự cho phép trước bằng văn bản của Công ty Cổ phần Sách Alpha. Chúng tôi luôn mong muốn nhận được những ý kiến đóng góp của quý vị độc giả để sách ngày càng hoàn thiện hơn.

Biên mục trên xuất bản phẩm của Thư viện Quốc gia Việt Nam

Green, William

Giàu có hơn, Khôn ngoan hơn, Hạnh phúc hơn = Richer, wiser, happier : 4 nguyên tắc đầu tư trường tồn và phương châm sống thịnh vượng đúc rút từ các bậc thầy đầu tư / William Green ; Value Alliance dịch, h.đ. ; Dịch: Vũ Tuấn Minh... - : Thế giới ; Công ty Sách Alpha, 2024. - 408 tr. ; 24 cm
ISBN 978-604-77-5784-8

1. Đầu tư 2. Kinh doanh 3. Làm giàu

332.678 - dc23

TGH0200p-CIP

Góp ý về sách, liên hệ về bản thảo và bản dịch: publication@alphabooks.vn

Liên hệ hợp tác về nội dung số: ebook@alphabooks.vn

Liên hệ hợp tác xuất bản & truyền thông trên sách: publication@alphabooks.vn

Liên hệ dịch vụ tư vấn, đại diện & giao dịch bản quyền: copyright@alphabooks.vn

RICHER,
WISER,
HAPPIER

\$

GIÀU CÓ HƠN,
KHÔN NGOAN HƠN,
HẠNH PHÚC HƠN

WILLIAM GREEN

4 NGUYÊN TẮC ĐẦU TƯ TRƯỜNG TỒN VÀ PHƯƠNG CHÂM SỐNG
THỊNH VƯỢNG ĐÚC RÚT TỪ CÁC BẠC THẦY ĐẦU TƯ

Vũ Tuấn Minh, Lưu Thị Hương Giang, Lê Huy Cường,
Nguyễn Chí Cường, Nguyễn Sĩ Minh *địch*

VALUE
ALLIANCE

NHÀ XUẤT BẢN
THẾ GIỚI

HỘI ĐỒNG CỐ VẤN XUẤT BẢN

Nông Vương Phi

CEO Công ty Phi&P

Bùi Kim Thùy - Đại diện Cấp cao của Hội đồng Kinh doanh Hoa Kỳ - ASEAN

Đặng Thanh Vân

Chủ tịch HĐQT ThanhS

Đoàn Đức Thuận - Phó TGD về

Chiến lược và Marketing

- Kowil Fashion

Lê Quang Vũ

CEO Blue C

Lê Quốc Vinh

Chủ tịch Lebros

Nguyễn Anh Tú

Giám đốc NXB Đại học Kinh tế Quốc dân

Nguyễn Đình Thành

Đồng sáng lập Elite PR School

Nguyễn Minh Tuấn

CEO AFA Capital

Nguyễn T. Quỳnh Trang

Phó Chủ tịch CSMO

Võ Trí Thành - Viện trưởng Viện nghiên

cứu Quản lý Kinh tế CIEM

Nguyễn Cảnh Bình

Chủ tịch HĐQT Alpha Books

ĐỘI NGŨ TRIỂN KHAI ALPHA BOOKS

Chịu trách nhiệm xuất bản:

Đỗ Nguyệt Anh

Điều phối viên: Hoàng Hà, Hải Yến

Thiết kế bìa: TrangFu

Trình bày: Mỹ Mây

Thư ký xuất bản: Thủy Nguyễn

Bản quyền: Thiên Hương

Phụ trách marketing: Lê Ngọc

Alpha Books không bán sách, chúng tôi bán những kinh nghiệm và kiến thức kinh doanh, quản trị hàng đầu thế giới.

Alpha Books - Better Knowledge, Better Success

ĐÂY CÓ PHẢI LÀ MỘT CUỐN SÁCH ĐẦU TƯ BÌNH THƯỜNG?

Bạn đọc thân mến,
Lần đầu nhìn thấy bản tiếng Anh của cuốn sách này ở một hiệu sách, tôi đã nghĩ: “Lại là một cuốn sách khác về đầu tư?” Tất cả những cuốn sách đầu tư mà tôi từng đọc đều giống nhau ở một điểm, đó là tập trung vào con đường tìm kiếm thành công đến từ sự giàu có. Tuy nhiên, có điều gì đó từ chính tựa đề của cuốn sách này đã khiến tôi có suy nghĩ rằng, đây sẽ không phải là một cuốn sách giống như bao cuốn sách đầu tư mà tôi đã đọc.

Và tôi đã không thất vọng.

Nếu chỉ được lựa chọn một điều mà tôi cảm thấy ấn tượng nhất về cuốn sách này, đó sẽ là ý tưởng mà tôi tạm gọi là “*sự thành công toàn diện*”. Đây là một ý tưởng thú vị đã mở mang cái nhìn hạn hẹp thông thường của tôi về thành công và cũng giúp tôi hiểu ra rằng không có một định nghĩa duy nhất về sự thành công.

Nhà biên kịch Bo Bennett từng nói: “*Success is not in what you have, but who you are*” (Thành công không nằm ở những gì mà bạn có, mà ở việc bạn là người như thế nào). Thông qua các cuộc phỏng vấn với những nhà đầu tư kiệt xuất, cuốn sách không dừng lại ở việc chỉ ra những cách thức đầu tư để đạt được thành công, mà còn hé lộ cho bạn hành trình để đạt được sự viên mãn trong cuộc sống. Bạn sẽ thấy rằng định nghĩa

về thành công đối với họ không chỉ giới hạn ở những con số trong tài khoản ngân hàng hay ở việc họ giàu tới cỡ nào, thành công chính là quãng đường bao xa mà bạn đã đi để trở thành con người mà bạn mong muốn. Đó là việc khám phá bản thân, nhận ra những giá trị quan trọng nhất đối với chính mình, rồi tìm cách đạt được điều đó thông qua những phương châm sống riêng.

Nói như vậy không có nghĩa là những nhà đầu tư trong cuốn sách này không coi trọng tiền bạc. Đối với họ, tiền bạc là phương tiện giúp đạt được những thứ có ý nghĩa hơn – và đó chính là những *định nghĩa về thành công* của riêng họ. Đối với Mohnish Pabrai, đó là việc được sống đúng với bản thân, không phải làm những việc mà mình không muốn. Đối với John Templeton, đó là việc chinh phục hành trình tâm linh thông qua những công trình nghiên cứu, nhằm tìm ra câu trả lời giúp ích cho các thế hệ sau. Đối với Howard Marks, đó là việc rèn luyện bản thân và tâm trí để vượt qua những bất định trong cuộc sống. Đối với Joel Greenblatt, đó là việc tìm ra con đường đơn giản nhất có thể dẫn đến những thành tựu vượt bậc. Đối với Nick Sleep và Qais Zakaria, đó lại là thành công trong việc rèn luyện bản thân để chống lại những cám dỗ nhất thời không chỉ trong đầu tư mà còn trong những mối quan hệ, sức khỏe, sự nghiệp và tất cả những thứ khác. Đối với Tom Gayner là sự thành công trong việc tối ưu hóa cuộc sống, tìm ra những thói quen để cải thiện xác suất chiến thắng của chính mình. Còn với Charlie Munger, đó là sự thành công mang đậm chất “Charlie Munger” không thể nhầm lẫn với bất kỳ ai: Tránh làm những điều ngu ngốc, tự hủy hoại bản thân cũng như biết rằng “*Go to bed smarter than when you woke up*” (Lúc đi ngủ nhận ra mình thông minh hơn lúc mới ngủ dậy).

Với những nhà đầu tư ấy, sự thành công không chỉ gói gọn ở hai chữ “giàu có”

Bạn sẽ lần lượt gặp gỡ và tham gia vào cuộc trò chuyện của tác giả cùng những nhà đầu tư xuất chúng. Mỗi chương sách mang đến một màu sắc và cái nhìn cá nhân độc đáo về triết lý sống của một nhà đầu

tư, mở ra cho chúng ta những tấm bản đồ về hành trình dẫn đến thành công mà các nhà đầu tư này đã đi qua. Từ đó, nhiệm vụ của bạn và tôi là tìm ra định nghĩa và lối đi riêng dẫn đến thành công cho bản thân mình.

Sau khi đọc *Giàu có hơn, Khôn ngoan hơn, Hạnh phúc hơn* tôi nhận thấy đây là một tác phẩm mà những bài học nó mang lại sẽ có giá trị trường tồn, bền vững qua thời gian. Đó là lý do tôi và nhóm dịch giả muốn được mang cuốn sách này đến với độc giả Việt Nam, với hy vọng đây sẽ là kim chỉ nam giúp bạn đạt được “thành công toàn diện” mà trong đó sự giàu có chỉ là một phần nhỏ.

Mong rằng chúng ta sẽ luôn giữ được khao khát khám phá, tìm kiếm tri thức như Steve Jobs từng nói: “*Hãy cứ khao khát, hãy luôn đại khờ*” các bạn nhé!

VŨ TUẤN MINH

Thành viên nhóm Value Alliance

CUỐN SÁCH NÀY SẼ MANG ĐẾN CHO BẠN NHỮNG BÀI HỌC THÚ VỊ TỪ

01. **Arnold Van Den Berg** – Người sáng lập
Quỹ đầu tư Century Management355
02. **Bill Miller** – Người quản lý Quỹ Legg Mason
Capital Management 14 & 350
03. **Bill Ruane** – Người sáng lập Quỹ Sequoia Fund 15
04. **Charlie Munger** – Cánh tay phải
của Warren Buffett 297
05. **Christopher Davis** – Người sở hữu khối tài sản
trị giá lên tới 25 tỷ đô-la tại Davis Advisors 68
06. **Ed Thorp** – “Tay chơi cờ bạc” vĩ đại nhất
trong lịch sử giới đầu tư 338
07. **Francis Chou** – Một trong những nhà
quản lý quỹ nổi tiếng nhất Canada 41
08. **François Rochon** – Người sáng lập và quản lý
Quỹ Giverny Capital 67
09. **Howard Marks** – Người quản lý Quỹ Oaktree
Capital Management, một trong những quỹ
đầu tư hàng đầu thế giới 98
10. **Irving Kahn** – Nhà đầu tư tích cực
lâu đời nhất thọ 109 tuổi 152
11. **Jack Bogle** – Biểu tượng của quỹ đầu tư chỉ số 180
12. **Jean-Marie Eveillard** – Nhà đầu tư cẩn trọng,
quản lý Quỹ First Eagle Investment Management 137

13.	Jeffrey Gundlach – Người quản lý lượng trái phiếu trị giá 140 tỷ đô-la của DoubleLine Capital.....	262
14.	Joel Greenblatt – Người sáng lập và quản lý các quỹ đầu tư của Gotham Asset Management	172
15.	John Templeton – Nhà đầu tư chứng khoán vĩ đại nhất thế kỷ 20.....	65
16.	Matthew McLennan – Người quản lý hơn 100 tỷ đô-la của quỹ First Eagle Investment Management	154
17.	Mohnish Pabrai – Người sao chép Warren Buffett và Charlie Munger thành công nhất.....	26
18.	Nick Sleep & Qais Zakaria – Đồng quản lý Quỹ Nomad Investment Partnership.....	214
19.	Peter Lynch – Nhà đầu tư thiên tài, Phó Chủ tịch của Fidelity Investments và là thành viên HĐQT của Quỹ Fidelity Magellan.....	14
20.	Thomas Russo – Nhà đầu tư hàng đầu tại Mỹ, quản lý Quỹ Gardner Russo & Gardner LLC	252
21.	Will Danoff – Người quản lý Quỹ Fidelity có giá trị lên tới hơn 200 tỷ đô-la.....	184

MỤC LỤC

Đây có phải là một cuốn sách đầu tư bình thường?	5
Lời mở đầu: Bên trong khối óc của những nhà đầu tư vĩ đại nhất	11
<hr/>	
01. Bản sao của Warren Buffett	26
<hr/>	
02. Khi cô độc là sự lựa chọn	65
<hr/>	
03. Mọi thứ rồi sẽ đổi thay	98
<hr/>	
04. Nhà đầu tư bền bỉ	137
<hr/>	
05. Đơn giản là đỉnh cao của sự tinh tế	172
<hr/>	
06. Chuyến phiêu lưu tuyệt hảo của Nick và Zak	214
<hr/>	
07. Những thói quen giúp đạt hiệu suất cao	255
<hr/>	
08. Đừng biến mình thành kẻ ngốc	296
<hr/>	
Phần kết: Hơn cả sự giàu sang	337
Lời cảm ơn	369
Thông tin nguồn và tài liệu bổ sung	373

LỜI MỞ ĐẦU

BÊN TRONG KHỐI ÓC CỦA NHỮNG NHÀ ĐẦU TƯ VĨ ĐẠI NHẤT

Tôi đã có niềm đam mê với việc đầu tư trong suốt một phần tư thế kỷ. Ban đầu, niềm đam mê đó có vẻ không mấy khả thi. Tôi chưa từng tham gia bất kỳ lớp học nào về kinh doanh hay kinh tế. Tôi không có năng khiếu với các con số, cũng như không nắm bắt được những bí ẩn khó hiểu trong kế toán. Sau khi tốt nghiệp Oxford với tấm bằng Văn học Anh, tôi thường viết các bài phê bình văn học cho tạp chí và viết về các vụ lừa đảo hoặc hồ sơ tội phạm giết người. Là một tác giả tham vọng với hoài bão lớn lao được nổi danh trong giới văn chương, tôi dễ dàng xem thường Phố Wall như một sông bạc đầy rẫy những kẻ đầu cơ xảo quyệt, chẳng quan tâm đến gì khác ngoài tiền. Khi tờ *New York Times* được giao đến cửa nhà, tôi thường bỏ qua ngay chuyên mục kinh doanh mà chẳng buồn ngó ngang.

Nhưng đến năm 1995, sau khi bán đi căn hộ đồng sở hữu với anh trai của mình, tôi đã có một khoản tiền mặt để đầu tư. Tôi bắt đầu miệt mài tìm hiểu về cổ phiếu và quỹ đầu tư, hy vọng có thể tăng thêm nguồn thu nhập vốn ít ỏi của mình. Điều này đã khơi lại tính ham mê cờ bạc trong tôi ngày nào khi còn là một cậu thiếu niên ở Anh vào thập niên 1980. Ở tuổi 15 khi đang là học sinh tại Eton, trong khi những người

bạn cùng lớp chơi bóng gậy hay chèo thuyền thì tôi lại trốn học và dành hàng giờ ở một “quầy cá cược” trong vùng, gần lâu đài Windsor, để đặt cược ngựa đua. Đáng ra tôi đã phải trở thành một quý ông người Anh bóng bẩy lịch thiệp giống như cựu Thủ tướng Boris Johnson, Hoàng tử William hay những người từng học ở Eton từ sáu thế kỷ trước. Nhưng thay vào đó, những gì tôi có là một tài khoản cá cược bất hợp pháp dưới cái tên giả Mike Smith.

Thú vui cá cược ngựa đua của tôi không bắt nguồn từ sức hấp dẫn của môn thể thao này hay dáng vẻ oai phong của loài tuấn mã, mà đơn giản là bởi mong muốn kiếm tiền mà không phải tốn nhiều công sức. Tôi rất nghiêm túc trong mỗi cuộc chơi, tôi ghi chép tỉ mỉ các mã ngựa và trường đua, rồi dùng bút màu đánh dấu từng trận thắng thua. Tôi từng cãi nhau với bố mẹ và phá hỏng sinh nhật lần thứ 16 của mình chỉ vì họ không đồng ý trả tiền đăng ký thành viên cho tôi tại Timeform, một hệ thống xếp hạng ngựa đua đắt tiền. Tôi đã rất phẫn nộ vì nghĩ rằng họ đã ngăn cản tôi trên con đường rộng mở dẫn đến sự giàu sang bất tận. Không lâu sau đó, tôi trải qua một loạt thua lỗ khiến giấc mộng đổi đời tan thành mây khói. Tôi đã quyết định từ bỏ cuộc chơi này hoàn toàn.

10 năm sau, khi bắt đầu tìm hiểu về đầu tư, tôi nhận thấy rằng thị trường chứng khoán cũng mang lại những cảm giác hồi hộp gay cấn tương tự, nhưng xác suất thành công lại cao hơn rất nhiều. Chứng khoán đối với tôi là cách hoàn hảo để kiếm tiền, chủ yếu là nhờ vào việc *tư duy nhạy bén hơn* những người khác. Tất nhiên, lúc đó tôi cũng mơ hồ không biết mình đang làm gì. Nhưng tôi biết mình có một lợi thế vô giá. Với tư cách là một nhà báo, tôi có thể thỏa mãn niềm đam mê mới mẻ này thông qua việc phỏng vấn các nhà đầu tư thông thái nhất.

Trong những năm sau đó, tôi đã phỏng vấn một loạt huyền thoại đầu tư cho các tờ *Forbes*, *Money*, *Fortune* và *Time*, không ngừng trả trả với những câu hỏi bao quát mà cho đến ngày hôm nay, những câu hỏi ấy vẫn hấp dẫn tôi: Những nguyên tắc, cách thức, hiểu biết, thói quen và đặc điểm tính cách nào đã giúp một số ít những con người này có thể

“đánh bại thị trường” trong một thời gian dài và trở nên giàu có một cách ngoạn mục? Quan trọng hơn, bạn và tôi có thể học hỏi từ công thức thành công của những bậc thầy đầu tư này để tạo dựng nên thành công cho riêng mình bằng cách nào? Những câu hỏi đó chính là khởi nguồn cho cuốn sách này.

Tôi nhận thấy một điều thú vị rằng rất nhiều nhà đầu tư mà tôi có cơ hội gặp gỡ là những người lỏi cuốn và khác biệt đến kỳ lạ. Tôi đã bay đến Bahamas để dành một ngày với John Templeton, nhà đầu tư chứng khoán vĩ đại nhất thế giới ở thế kỷ 20, lúc bấy giờ đang sống tại Lyford Cay – một khu biệt lập tại vùng Địa Trung Hải. Tôi cũng đã đến Houston để gặp gỡ tỷ phú kín tiếng gốc Ai Cập Fayez Sarofim, người có biệt danh là Nhân sư. Trong phòng làm việc của mình, ông bày trí các bức tranh của El Greco và Willem de Kooning, cùng với sàn gạch mosaic từ thế kỷ 5 được nhập khẩu trực tiếp từ một nhà thờ ở Syria. Tôi đã có dịp trò chuyện cùng “Đại bàng đầu trắng” Mark Mobius, người từng bay đến các thị trường mới nổi trên chiếc máy bay phản lực Gulfstream với nội thất mạ vàng và những chiếc ghế bọc da kỳ không được mua từ một nhà tài phiệt sa cơ người Trung Đông. Tôi đã phỏng vấn Michael Price – một triệu phú centimillionaire¹ mê chơi polo, người luôn khiến những CEO kém hiệu quả phải khiếp sợ, và do đó được biết đến là “gã đàn ông đáng sợ nhất Phố Wall”. Tôi đã gặp Helmut Friedlaender, người đã dừng lại trên đường trốn chạy khỏi Đức vào những năm 1930 để đón cô em gái tuổi vị thành niên và mua một chiếc mũ, chỉ vì ông cho rằng “một quý ông không thể ra khỏi nhà mà không có mũ”. Ông thích uống rượu vang Château Pétrus, sưu tầm những cuốn sách quý từ thời Trung Cổ và buôn bán trao đổi tất cả mọi thứ, từ hợp đồng tương lai cà phê cho đến Tòa nhà Empire State. Ở độ tuổi 90, ông nói với tôi rằng: “Tôi đã sống một đời vô cùng hoạt náo”.

1. Chỉ các cá nhân có tổng tài sản từ 100 triệu đô-la trở lên. (Chú thích của biên tập - BTV)

Đó thực sự là một cách vô giá để dung nạp kiến thức. Jack Bogle – nhà sáng lập quỹ Vanguard hiện đang quản lý 6,2 nghìn tỷ đô-la, đồng thời cũng là một biểu tượng của quỹ đầu tư chỉ số – đã trò chuyện với tôi về những bài học đầu tư sơ khai mà ông tiếp thu được từ người thầy và cũng là “người hùng” của mình, Walter Morgan – người tiên phong cho quỹ tương hỗ: “Đừng chạy theo đám đông. Cũng đừng mạo hiểm quá mức... Hãy giữ cho chi phí bỏ ra ở mức thấp”. Và: “Đám đông luôn luôn sai”. Như chúng ta sẽ thấy ở những chương sách tiếp sau, Bogle cũng giải thích lý do tại sao bạn không cần phải tài giỏi xuất chúng để trở thành một nhà đầu tư thành công.

Peter Lynch, nhà quản lý quỹ lầy lừng nhất của Fidelity, đã kể cho tôi nghe cách mà ông trở nên thành công nhờ nỗ lực hơn người. Nhưng ông cũng đề cập đến tính chất khó lường của thị trường và sự khiêm nhường cần có của một nhà đầu tư: “Bạn đạt rất nhiều điểm A và B ở trường, nhưng có thể nhận toàn điểm F trên thị trường chứng khoán. Và nếu chỉ cần đúng được 6 đến 7 trên tổng số 10 lần, thì bạn đã rất giỏi rồi.” Lynch nhớ lại một trong những thất bại đầu tiên của mình: một công ty may mặc nợ đang trên đà phát triển thì bỗng chốc bị phá sản, tất cả chỉ vì bộ phim *Bonnie và Clyde*. Bộ phim này đã bất ngờ làm thay đổi xu hướng thời trang của phụ nữ thời bấy giờ, khiến cho toàn bộ hàng tồn kho của công ty này trở thành “vải vụn”. Ned Johnson, tỷ phú đã gây dựng Fidelity thành một đế chế khổng lồ, khi đó đã cười và nói với Lynch: “Mọi thứ ông làm đều đúng... Nhưng có những lúc mọi việc lại diễn ra không như chúng ta suy tính”.

Trong giai đoạn hỗn loạn sau cuộc tấn công khủng bố ngày 11/9/2001, khi thị trường tài chính đang trải qua tuần tồi tệ nhất kể từ sau cuộc Đại suy thoái, tôi đã đến Baltimore để thăm Bill Miller. Ông là người đầu tiên đánh bại chỉ số S&P 500 trong suốt 15 năm liên tiếp. Trong suốt mấy ngày, chúng tôi đã cùng nhau trò chuyện và vi vu trên chiếc máy bay phản lực Learjet của ông. Ông mua chiếc phản lực này một phần là để cho chú chó săn sói Ireland nặng 55kg của mình có thể

bay cùng. Đó là thời điểm mà nền kinh tế đang quay cuồng, chiến tranh nổ ra tại Afghanistan, và quỹ đầu tư của ông đã sụt giảm đến 40% so với thời kỳ đỉnh cao. Nhưng Miller vẫn tỏ ra thoải mái và vui vẻ, bình thản đầu tư hàng trăm triệu đô-la vào những mã cổ phiếu đang lao dốc thê thảm nhưng rồi sau đó lại tăng phi mã.

Vào một buổi sáng, tôi đứng cạnh Miller khi ông gọi điện đến văn phòng để cập nhật tình hình. Một nhà phân tích ở đầu dây bên kia thông báo với ông rằng AES, một cổ phiếu mà Miller mới mua, vừa công bố kết quả kinh doanh thua lỗ. Giá trị cổ phiếu đã giảm đi một nửa, khiến ông mất đi 50 triệu đô-la ngay trước bữa trưa. Miller bình tĩnh nhận định rằng các nhà đầu tư phi lý trí đã phản ứng thái quá với tin xấu từ phía công ty, rồi sau đó ông lập tức mua vào gấp đôi. Ông giải thích với tôi rằng, đầu tư là một quá trình tính toán xác suất không ngừng nghỉ: “Tất cả chỉ là xác suất. Không có gì là tuyệt đối”.

Tiếp theo phải kể đến Bill Ruane, một trong những nhà đầu tư chứng khoán thành công nhất thế hệ của ông. Khi Warren Buffett giải thể công ty đầu tư hợp danh vào năm 1969, ông đã tiến cử Ruane với các nhà đầu tư đối tác của mình. Cho đến khi Ruane qua đời vào năm 2005, quỹ Sequoia của ông đã thu về được mức lợi nhuận vô cùng ấn tượng. Ruane hầu như không bao giờ nhận trả lời phỏng vấn, nhưng tôi đã may mắn có cơ hội trò chuyện với ông về bốn tôn chỉ mà ông đã lĩnh hội được từ “ngôi sao lớn” Albert Hettenger vào giai đoạn thập niên 1950. Ruane chia sẻ: “Những nguyên tắc ấy tuy đơn giản nhưng lại đóng vai trò vô cùng quan trọng đối với tôi. Chúng định hình phần lớn các triết lý sống của tôi kể từ đó đến nay... Và chúng cũng là những lời khuyên tốt nhất mà tôi có thể đưa ra cho mọi người.”

Đầu tiên, Ruane cảnh báo: “*Đừng* bao giờ vay tiền để mua cổ phiếu.” Ông nhớ lại một trải nghiệm từ những ngày đầu khi ông sử dụng đòn bẩy tài chính và kiếm được số tiền gấp nhiều lần so với số vốn ban đầu là 600 đô-la. Sau đó, thị trường gặp khủng hoảng, ông đã chịu ảnh hưởng nặng nề đến mức phải bán tháo tất cả và gần như quay trở lại điểm xuất

phát. Khi đó ông nhận ra, “chúng ta thường không hành động một cách lý trí khi đầu tư bằng những khoản tiền vay mượn”. Điều thứ hai, “Hãy cẩn thận với các tác động”. Tức là, hãy hết sức thận trọng khi thấy thị trường trở nên điên cuồng, bởi vì khi đó đám đông đang hoảng loạn hoặc đang đổ xô mua vào các cổ phiếu bất chấp những mức định giá bất hợp lý. Điều thứ ba, hãy bỏ ngoài tai những dự đoán về thị trường: “Tôi tin chắc rằng không ai biết thị trường sẽ biến động ra sao... Điều quan trọng là hãy tìm ra một ý tưởng đầu tư hấp dẫn và lựa chọn một mã cổ phiếu có thị giá thấp hơn giá trị nội tại của doanh nghiệp đó”.

Đối với Ruane, nguyên tắc thứ tư là quan trọng nhất, đó là hãy đầu tư vào một số ít cổ phiếu mà bạn đã nghiên cứu vô cùng kỹ lưỡng, đến mức bạn có được lợi thế về mặt thông tin đối với những cổ phiếu đó. “Tôi cố gắng nghiên cứu chi tiết hết mức có thể về bảy hoặc tám ý tưởng đầu tư hấp dẫn. Nếu bạn tìm ra một mã cổ phiếu có thị giá thấp hơn hẳn so với giá trị nội tại của nó thì tại sao không đặt 15% số tiền của mình vào đó?” Đối với các nhà đầu tư thông thường, có những con đường an toàn hơn để dẫn đến thành công. Ruane cho biết: “Phần lớn mọi người sẽ thu được kết quả tốt hơn khi đầu tư vào quỹ chỉ số.” Nhưng với các nhà đầu tư nhắm đến mục tiêu đánh bại thị trường, việc tập trung là một hướng đi khôn ngoan: “Tôi không biết một ai thực sự có khả năng đầu tư thành công vào cùng lúc nhiều mã cổ phiếu, ngoại trừ Peter Lynch.”

Trong một lần trò chuyện vào năm 2001, Ruane nói với tôi rằng 35% tài sản của Sequoia đang được đầu tư vào một cổ phiếu duy nhất: Berkshire Hathaway. Cổ phiếu này đã không được ưa chuộng trong cơn sốt dotcom, và người ta chỉ trích Buffett, Chủ tịch kiêm CEO của Berkshire, rằng ông đã mất đi sự nhạy bén của mình. Tuy nhiên, Ruane đã nhìn thấy điều mà những người khác bỏ lỡ – “một doanh nghiệp tuyệt vời” với triển vọng tăng trưởng vượt trội, được điều hành bởi “người đàn ông thông thái nhất nước Mỹ”.

Tôi dần hiểu ra một điều rằng những nhà đầu tư vĩ đại nhất là những cá nhân kiệt xuất với khối óc vượt ra ngoài chuẩn mực xã hội. Họ không

ngắn ngại chất vấn và thách thức những giới hạn hiểu biết thông thường. Họ hưởng lợi từ chính những nhận thức sai lệch và những lỗi lầm của người khác – những người có cách suy nghĩ chủ quan, thiếu lý trí, thiếu cẩn trọng. Trên thực tế, một trong những lý do quan trọng nhất của việc học hỏi từ các nhà đầu tư được đề cập trong cuốn sách này, đó là họ không chỉ dạy cho chúng ta làm thế nào để trở nên giàu có mà còn cả cách cải thiện lối tư duy và đưa ra quyết định.

Những phần thưởng có được từ việc đầu tư một cách thông minh hấp dẫn đến mức lĩnh vực này đã thu hút được rất nhiều bộ óc lỗi lạc. Nhưng cũng có những cái giá rất đắt cho việc mắc sai lầm, điều mà hiếm khi xảy ra đối với các giáo sư, các chính trị gia hay các học giả. Chính sự mạo hiểm trong đầu tư đã lý giải tại sao các nhà đầu tư giỏi nhất thường là những người theo chủ nghĩa thực dụng với lối tư duy cởi mở, những người luôn không ngừng học hỏi để phát triển tư duy của mình.

Đây cũng là lối tư duy điển hình của người cộng sự vô cùng thông thái của Buffett, Charlie Munger, người từng nói rằng: “Tôi luôn chú ý quan sát cái gì hiệu quả, cái gì không và lý do tại sao.” Munger, một trong những nhân vật trọng tâm của cuốn sách này, đã tiến rất xa trong hành trình tìm kiếm lối tư duy ưu việt, thông qua việc sử dụng những công cụ phân tích đa dạng từ các ngành như toán học, sinh học cho tới tâm lý học hành vi. Hình mẫu của ông là Charles Darwin, Albert Einstein, Benjamin Franklin và một nhà toán học thế kỷ 19 tên là Carl Gustav Jacobi. Munger nói với tôi: “Tôi học được rất nhiều điều từ những người đã khuất. Tôi luôn nhận ra rằng có rất nhiều vĩ nhân quá cố mà tôi cần phải tìm hiểu.”

Khi nhìn lại, tôi thấy rằng các nhà đầu tư giỏi nhất cũng giống như một kiểu triết gia với đầu óc thực tiễn vô cùng khác lạ. Họ không cố gắng giải những câu đố trừu tượng vốn ám ảnh rất nhiều các triết gia *chân chính*, chẳng hạn như “Chiếc ghế này có tồn tại hay không?” Thay vào đó, họ tìm kiếm thứ mà nhà kinh tế học John Maynard Keynes gọi là “trí tuệ thực tiễn”, vận dụng nó để giải quyết những vấn đề cấp thiết hơn, chẳng

hạn như “Làm thế nào để đưa ra những quyết định đúng đắn về tương lai trong khi tương lai là bất định?” Họ xây dựng lợi thế cho bản thân từ mọi lĩnh vực mà họ có khả năng: từ lịch sử kinh tế, khoa học thần kinh, văn học, chủ nghĩa khắc kỷ, Phật giáo, thể thao, khoa học định hình thói quen, thiên định hoặc bất cứ thứ gì có thể mang lại lợi ích cho họ. Chính sự sẵn sàng khám phá một cách tự do, không gò bó nhằm tìm ra “cách làm hiệu quả” đã khiến họ trở thành những tấm gương điển hình để chúng ta học hỏi trên con đường theo đuổi thành công của bản thân, không chỉ trong lĩnh vực đầu tư mà còn ở mọi khía cạnh của cuộc sống.

Một cách khác để hình dung về những nhà đầu tư khôn khéo đó là nghĩ họ giống như những người chơi bài kiệt xuất. Không phải ngẫu nhiên mà rất nhiều nhà quản lý tiền bạc hàng đầu đều chơi bài, có thể như một thú vui hoặc để kiếm tiền. Trong thời kỳ Đại khủng hoảng, Templeton đã dùng tiền thắng bài poker để chi trả học phí đại học của mình. Buffett và Munger lại rất đam mê bài bridge. Ông trùm quỹ đầu tư, tỷ phú Mario Gabelli đã kể với tôi rằng khi còn là một cậu bé nghèo ở khu Bronx, ông đã kiếm tiền từ việc chơi bài trong giờ giải lao khi đang làm công việc nhặt bóng cho một câu lạc bộ golf sang trọng. “Lúc đó tôi mới chỉ 11 hay 12 tuổi”, ông nhớ lại, “và mọi người đều *nghe* rằng họ có thể thắng được tôi.” Peter Lynch, người đã từng chơi poker ở trường trung học, đại học và cả trong quân đội, nói với tôi rằng: “Học chơi poker hoặc chơi bài bridge, hay bất cứ trò gì có thể dạy cho bạn về xác suất... đều hữu ích hơn tất cả những cuốn sách viết về thị trường chứng khoán.”

Sau này tôi đã nhận ra rằng, sẽ rất có ích nếu coi đầu tư và cuộc sống là những trò chơi đòi hỏi chúng ta phải *kiên định và không ngừng tìm cách tối đa xác suất thành công*, mặc dù luật chơi luôn khó nắm bắt và kết quả không bao giờ là tuyệt đối. Tuy vậy, có những cách chơi khôn khéo và cũng có những cách chơi ngu ngốc. Nhà văn Mỹ Damon Runyon, người luôn mê mẩn những trò chơi may rủi, đã viết rằng: “Cuộc đời là canh bạc

mà cứ năm người thắng thì sẽ có sáu kẻ thua”.¹ Có lẽ vậy. Nhưng điều cuốn hút tôi chính là Templeton, Bogle, Ruane, Buffett, Munger, Miller và những gã khổng lồ khác mà chúng ta sẽ tìm hiểu trong các chương tiếp theo, đã khám phá ra được những lối đi khôn ngoan để tăng xác suất thành công của mình. Sứ mệnh của tôi chính là chỉ cho bạn cách để tìm ra những lối đi ấy.

Tôi muốn kể cho bạn câu chuyện của Ed Thorp, người có thể được coi là tay chơi cờ bạc vĩ đại nhất trong lịch sử giới đầu tư. Trước khi trở thành nhà quản lý quỹ phòng hộ, ông được tung hô là huyền thoại trong giới cờ bạc nhờ sử dụng một thủ thuật tài tình để đánh bại nhà cái trong trò blackjack. Trong cuộc trò chuyện của chúng tôi vào một bữa sáng với trứng Benedict và cà phê cappuccino kéo dài suốt ba giờ đồng hồ, ông đã phủ nhận “quan niệm thông thường” rằng người chơi không thể nào có được lợi thế hơn nhà cái, xét về mặt toán học. Cha đẻ của kỹ thuật đếm bài, Thorp, đã giành lợi thế về mình nhờ việc tính toán sự thay đổi của xác suất khi một số quân bài nhất định “được rút ra khỏi bộ bài” và “không còn trong bộ bài nữa”. Chẳng hạn, xác suất thắng cược của ông sẽ cao hơn nếu trong bộ bài của ông còn ít nhất một quân Át thay vì không có quân Át nào. Khi nhận thấy xác suất thắng cược nghiêng về phía mình, ông sẽ đặt cược nhiều hơn; còn khi xác suất thắng cược nghiêng về phía nhà cái, ông sẽ cược ít đi. Dần dần, lợi thế khiêm tốn của ông trở nên lấn át hơn. Nhờ vậy, ông đã biến trò may rủi của kẻ thua cuộc thành “cuộc chơi về toán học” hái ra tiền.

1. Một trong những truyện ngắn hay nhất của Runyon là *The Idyll of Miss Sarah Brown* (tạm dịch: *Câu chuyện tình yêu của cô Sarah Brown*), đã truyền cảm hứng cho vở nhạc kịch *Guys and Dolls* (tạm dịch: *Chàng trai và búp bê*). Nhân vật chính, một tay cờ bạc liêu lĩnh có biệt danh là Bầu trời, nhận được lời khuyên vô giá từ cha của anh ta về những hiểm họa của sự tự tin thái quá – một lời cảnh báo mà mọi nhà đầu tư nên thấm nhuần. “Con trai, bất kể con du hành được bao xa, hay con thông minh đến nhường nào, hãy luôn nhớ điều này: Một ngày nào đó, ở một nơi nào đó, một gã nọ sẽ đến gặp con và đưa cho con một cổ bài mới toanh còn nguyên dấu niêm phong, và gã ta sẽ đánh cược với con rằng quân J bích sẽ nhảy ra khỏi bộ bài này và phun rượu táo vào tai con. Nhưng, con trai, đừng đánh cược với anh ta, bởi chắc chắn nếu con làm như vậy, tai con sẽ đầy nước táo.”

Với thủ thuật tiếp theo, Thorp đã tìm ra cách để đánh bại nhà cái trong trò vòng quay roulette. Ông và cộng sự của mình Claude Shannon, đã sáng chế ra thiết bị máy tính đầu tiên có thể đeo trên người, được kích hoạt bằng cách dùng ngón chân cái nhấn lên nút công tắc đặt bên trong giày. Thiết bị máy tính với kích thước bằng bao thuốc lá này cho phép “đo vị trí cũng như vận tốc của quả bóng và rô tơ một cách vô cùng chính xác”, giúp người chơi dự đoán được vị trí bóng rơi. Trong suốt nhiều thế kỷ, roulette vốn được coi như trò chơi của kẻ ngốc mà ở đó người chơi không có một chút lợi thế nào, vì xác suất để bóng rơi vào một trong 38 ô số là như nhau. Thorp nói: “Tuy nhiên, nếu dựa vào kiến thức và đo đạc thực tế, ta có thể dự đoán chính xác hơn về xác suất điểm rơi của bóng. Bạn sẽ không đoán đúng trong mọi lúc, nhưng có cho mình những dự đoán ít ra vẫn tốt hơn dựa hoàn toàn vào may rủi... Vì thế, tôi và Shannon đã biến một trò chơi tưởng như là may rủi thuần túy thành một trò mà chúng tôi có được chút ít lợi thế. Lợi thế có được ở đây chính là nhờ vào những thông số đo lường mà chúng tôi đã đưa vào.”

Trừ phi bạn là chủ sòng bài, sự thiên tài vượt bậc của Thorp là một thứ gì đó có sức hấp dẫn không thể cưỡng lại được. Thứ mang lại hứng khởi cho ông không phải là tiền, mà chính là niềm vui sướng khi giải được những “đề bài lắt léo” mà các chuyên gia cũng phải bó tay. “Chỉ bởi vì số đông cho rằng điều gì đó là đúng, điều đó chẳng có chút trọng lượng nào với tôi”, Thorp nói. “Chúng ta cần phải có tư duy độc lập, đặc biệt là trong những việc quan trọng, và phải tự thân nỗ lực để giải quyết những vấn đề đó. Hãy đối chiếu các dẫn chứng và nhìn nhận lại gốc rễ của những niềm tin vốn được cho là đúng.”

Hành trình khám phá đầy táo bạo của Thorp đã mang đến bài học rằng, một cách quan trọng giúp cải thiện tài chính của bạn là hãy tránh xa những trò may rủi mà bạn không nắm chắc phần thắng trong tay. Thorp chia sẻ: “Nhắc đến cờ bạc, nếu không nắm chắc xác suất thắng cược trong tay, tôi sẽ không tham gia.” Nếu áp dụng cùng nguyên tắc đó, chúng ta sẽ tỉnh táo hơn khi đối mặt với thực tế; chẳng hạn như, nếu tôi thiếu kiến